

יהדות

דינים

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(8×10)	—	80	נקודות
פרק שני	—	(20×1)	—	20	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — הלכה למעשה (80 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3, ועל שמונה מן השאלות 4-14.
בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 8 נקודות).

ענה על שתיים מן השאלות 1-3.

1. תפילות שבת

א. כתוב מהו הטעם להוספת כל אחד מקטעי התפילה האלה:

(1) המזמורים שלפני "לכה דודי"

(2) ברכה "מעין שבע"

(3) מזמורים נוספים בפסוקי דזמרה

(3 נקודות)

ב. על תפילת מוסף נפסק כי אין לה תשלומים.

(1) הסבר את המושג "תשלומים" בנוגע לתפילה. (נקודה אחת)

(2) כתוב מדוע אין תשלומים לתפילת מוסף. (2 נקודות)

ג. אם התפלל תפילת שחרית של שבת במקום תפילת מוסף, ולפני שאמר "רצה" שם לב

שטעה — מה עליו לומר כדי לצאת ידי חובת תפילת מוסף? (2 נקודות)

2. דיני מוקצה

א. הניח כלי כדי לקלוט נר העומד ליפול — באיזה מקרה יהיה הכלי "בסיס לדבר האסור",

ובאיזה מקרה יהיה זה "ביטול כלי מהיכנו"? (2 נקודות)

ב. דבר מוקצה נפל על כלי — באילו מקרים הכלי לא ייאסר מדין "בסיס", וגם לא יהיה בכך

"ביטול כלי מהיכנו"? (3 נקודות)

ג. סל שבתוכו פירות וגם אבן — האם מותר לטלטל את הסל? נמק את תשובתך. (3 נקודות)

3. הלכות יום טוב

- א.** (1) כתוב דוגמה לדין שבנוגע אליו שני הימים של ראש השנה נחשבים לשני ימים.
(2 נקודות)
- (2) כתוב דוגמה לדין שבנוגע אליו שני הימים של ראש השנה נחשבים ליום אחד ("יומא אריכתא"). (2 נקודות)
- ב.** (1) הסבר מדוע "אסור לחמם נר של שעווה... לדבקו במנורה". (2 נקודות)
- (2) הסבר מדוע "אסור להעמיד נר דולק במקום שיכול לנשב הרוח ולכבותו, ואף על פי שעתה אין הרוח מנשב". (2 נקודות)

ענה על שמונה מן השאלות 4-14.

4. הלכות ברכת המזון

- א.** אדם שיצא מן המקום שאכל בו לפני שבירך ברכת המזון, והגיע למקום אחר – היכן יברך ברכת המזון? התייחס בתשובתך לשלושה מקרים. (4 נקודות)
- ב.** מה דינו של איש המסתפק אם בירך ברכת המזון, ומה דינה של אישה המסתפקת אם בירכה? (2 נקודות)
- ג.** הסבר מדוע "שבת שחל בו ראש חודש... אומרים תחילה 'רצה' ואחר כך 'יעלה ויבוא'". (2 נקודות)

5. הלכות ברכות על מיני דגן

- א.** הסבר מהי "פת הבאה בכיסנין". בתשובתך כתוב שתי דעות. (2 נקודות)
- ב.** אכל פת הבאה בכיסנין – מה עליו לברך אם אכל כמות שיש בה שיעור סעודה? התייחס בתשובתך לברכה ראשונה ולברכה אחרונה. (2 נקודות)
- ג.** עיסה נילושה במים ובלילתה רכה ואחר כך נאפתה בתנור – מה יברך האוכל כזית ממנה? התייחס בתשובתך לברכה ראשונה ולברכה אחרונה. (2 נקודות)
- ד.** איזו ברכה מברכים על לביבות מטוגנות העשויות ממצה כתושה שעירבו בה ביצים וחלב? התייחס בתשובתך לברכה ראשונה ולברכה אחרונה. (2 נקודות)

6. הלכות ברכות הראייה

- א. אדם הרואה מקום שבו נעשה לו נס שלא כדרך הטבע — מה עליו לברך? ומה יברכו בנו ובן בנו הרואים מקום זה? (2 נקודות)
- ב. בירך על ראיית ברק — באיזה מקרה יחזור ויברך על ראיית ברק באותו יום? (2 נקודות)
- ג. ציין ארבע תופעות טבע (מלבד ברק) שמברכים עליהן "ברוך עושה מעשה בראשית". (4 נקודות)

7. הלכות חול המועד

- א. (1) באיזו מלאכה המותרת בחול המועד מותר להעסיק ישראל אחר בשכר? (2 נקודות)
- (2) באיזה מקרה מותר להעסיק ישראל אחר בשכר בחול המועד, אף על פי שלמעסיק אסור לעשות מלאכה זו? (נקודה אחת)
- (3) באיזה מקרה מותר להעסיק גוי בחול המועד, אף על פי שלישראל אסור לעשות מלאכה זו? (נקודה אחת)
- ב. "אין מערבין שמחה בשמחה". איזו שמחה אסורה בחול המועד, ואילו שמחות מותרות? (2 נקודות)
- ג. "לא נצטוינו על ההוללות והסכלות, אלא על השמחה". איזו הנהגה לומדים מדברים אלה? (2 נקודות)

8. הלכות מליחה

- א. האם ניתן להכשיר בשר במים קרים מאוד? נמק את תשובתך. (3 נקודות)
- ב. כיצד יש להכין בשר קפוא (קרוש) להכשרה, וממה יש להימנע? (3 נקודות)
- ג. במה שונה דרך הכשרת כבד מדרך הכשרת בשר? הסבר מדוע יש הבדל. (2 נקודות)

9. הלכות חדש

- "ולחם... לא תאכלו עד עצם היום הזה".
- א. (1) ציין את התאריך של "היום הזה". (2 נקודות)
- (2) עד מתי אין לאכול את החדש ביום הזה? התייחס לשתי אפשרויות. (2 נקודות)
- ב. איזו תבואה נעשית מותרת באכילה ביום הזה? (2 נקודות)
- ג. כתוב שתי דוגמאות לתוצרים של תבואה שאנים דבר מאפה, הכלולים באיסור חדש. (2 נקודות)

10. מידות שירגיל בהן האדם

- א. מאילו מידות יש להתרחק לגמרי? בנוגע לכל אחת מן המידות כתוב בקצרה כיצד יש להתנהג כדי להתרחק מהן. (2 נקודות)
- ב. (1) על אילו מידות נאמר "מוציאין את האדם מן העולם"? (נקודה אחת)
- (2) אדם שאל את רבו אם מותר לו לאסור על עצמו שתיית יין ואכילת בשר, כדי להתגבר על תאוותיו. הרב ענה בשלילה.
- הסבר, על פי הקיצור שולחן ערוך, מדוע פסק כך הרב. (2 נקודות)
- ג. "מצוות עשה להידבק בתלמידי חכמים". הסבר מהיכן לומדים מצווה זו, וכתוב שתי דרכים לקיים אותה. (3 נקודות)

11. הלכות רכילות ולשון הרע

- א. הסבר את המושגים האלה (לכל מושג – נקודה אחת):
- (1) רכילות
- (2) לשון הרע
- (3) בעל לשון הרע
- (4) מוציא שם רע
- ב. הבא שתי דוגמאות ל"אבק לשון הרע". (2 נקודות)
- ג. חז"ל שאלו: "עד היכן לשון הרע?"
- הסבר את השאלה, וכתוב את התשובה שמביא בעל הקיצור שולחן ערוך. (2 נקודות)

12. הלכות נדרים

- א. אילו תנאים צריכים להתקיים כדי שיחול נדר? (3 נקודות)
- ב. באילו מקרים מותר לנדור? (3 נקודות)
- ג. אדם שצריך להתיר את נדרו – מה עליו לעשות? (2 נקודות)

13. הלכות נזקי גוף ונזקי ממון

- א. בהצלת אדם שכרוכה בהוצאת ממון – מי חייב בהוצאות? התייחס לשני מקרים.
(2 נקודות)
- ב. החובל בחברו – מה יעשה כדי לכפר על מעשהו? (2 נקודות)
- ג. האם מותר לאדם למנוע כניסת מים שוטפים לחצרו, אף על פי שכך ייגרם נזק לחצר שכנו?
התייחס לשני מקרים. (4 נקודות)

14. הלכות כבוד רבו וזקן

- א. מהי ההגדרה של "שיבה", וכיצד יש לנהוג כלפי מי שהגיע אליה? התייחס בתשובתך למקרים השונים. (4 נקודות)
- ב. כהן, לוי וישראל – את מי מהם יש להקדים, וכיצד יש להקדימו? התייחס בתשובתך למקרים השונים. (4 נקודות)

פרק שני — מושגים בהלכה (20 נקודות)

ענה על שאלה 15.

15. לפניך שבעה מושגים. הסבר חמישה מן המושגים בהקשר ההלכתי שלהם (לכל מושג — 4 נקודות).

א. סעודה שאינה מספקת את בעליה

ב. וחי בהם

ג. אָסְרוּ חָג

ד. מפני מראית העין

ה. דינא דמלכותא

ו. בין הפרקים

ז. בין השמשות

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך